

I try to take one day at a time, but sometimes several days attack me at once ... eller – har tid og rum forandret sig med cyberspace

Første essay i en serie: om livet i supermodernitet eller den hyperreale verden

Det er nok relativt sikkert at svare nej på spørgsmålet om tid og rum har forandret sig, men der er tilgængelig ingen tvivl om, at vores viden og tanker om – og vores forståelse af – tid og rum har forandret sig over tid; at tid og rum måske føles anderledes i dag end tidligere – og også har ladet sig forandre af cyberspace. Men ikke mindst hvem, der tænker tankerne om tid og rum, har forandret sig, hvilket ses tydeligst på weblogs, hvor tanker om tid og rum nu bliver 'tænkt', ikke kun af sociologer og filosoffer, men af teenagere og andet godtfolk:

"... det som er en morsom tanke, er at om man har med seg sin kjære til stedet der datolinjen skjærer, og har sex, så vil man faktisk ha mulighet til å gå noen få steg østover og ha sex i går rett etter man hadde sex i dag."

en norsk gut på 19 år - www.vbg.no/1281/perma/96375

I antikken tænkte filosoferne tanker og udviklede over en årrække teorier - tilbage fra Aristoteles, der tænkte sin teori om place (topos; et sted med tilhørsforhold – og et begreb forskelligt fra kroppen), som en afvisning af Platons teori om space, der bestod af de fire elementer: luft, jord, ild og vand – og som også rummede krop. I dag er 'tiden en anden' i den betydning, at eksperters viden ændrer sig i en fart, der ind imellem føles, som var det fra dag til dag, samtidig med at graden af eksperternes uenighed er blevet næsten uendelig stor. Da vores adgang til denne viden inklusiv uenigheden også er blevet større, i form af den stadigt voksende tilgængelighed af nyhedsrum, betyder det, at vi ofte forvirres over de budskaber, vi modtager, og over hvordan vi skal håndtere dem – på den måde kan man hævde, at 'tiden er blevet sværere', hvilket bekræftes af den engelske sociolog Giddens:

"Uanset hvor lovprist og tilsyneladende etableret en given videnskabelig læresætning måtte være, er den altid åben for revision eller total forkastelse i lyset af nye ideer eller resultater. Den indbyggede relation mellem modernitet og radikal tvivl er et spørgsmål, som - når det bliver synligt - ikke blot er forstyrrende for filosoffer, men også eksistentielt foruroligende for almindelige individer."

Giddens (1996) "Modernitetens konsekvenser" (s .33)

En af de andre ting der har forandret sig i senmoderniteten, som Giddens taler om, er adskillelse af tid og rum, forstået som opløsningen af det, han kalder den naturbundne sammenhæng mellem en aktivitets indhold og dens 'hvor og hvornår'. Han præciserer det ved at sige, at sociale aktiviteter dog ikke ligger uden for tid og rum som sådan, men de er ikke længere forbundet med sted:

”... sociale relationer 'løftes ud' af lokale sammenhænge og reartikuleres på tværs af uafgrænsede tid-rum-områder. Denne 'løften ud' er netop, hvad jeg mener med udlejring, der er grundlaget for den kolossale acceleration i tid-rum-udstrækningen, som moderniteten skaber”

Giddens (1996) "Modernitetens konsekvenser" (s. 30)

Og hvad bedre eksempel på dette end cyberspace med dets weblogs, fotoblogs og chatrooms, hvor interaktionen foregår – man kan måske næsten sige – stedløst, og på en måde også tidløst – idet vores døgn nu pludselig er blevet udvidet gennem vores kontakt til mennesker i cyberspace over alle tidzoner.

Også den franske antropolog Marc Augé har gjort sig tanker om, hvad han kalder supermoderniteten (vores tidsalder, som han kendetegner ved de tre overflodstegn: overflod af hændelser, rum og individualiserede referencer) og dens tids- og især rumbegreb. Hans tanker går blandt andet på en skelnen mellem place og non-place – hvor non-place defineres ved at være et sted uden relationer, uden tilknytning til historien, og et sted der ikke beskæftiger sig med identitet. Samtidig ser han, hvordan non-places indtager en stadigt større del af vores verden og medfører nogle nye både konkrete og psykologiske konsekvenser blandt andet for vores oplevelse af sted, tid og identitet. Som eksempel på non-places er storcentre, hotelkæder, lufthavne, banegårde, motorveje, nye kontorbygninger i glas, stål og beton – og ikke mindst cyberspace, hvor vi netop lever i en overflod af rum og individualiserede referencer – hvor vi hver har vores private blog, vores private meninger, vores egen tidsregning (for eksempel alpha-tid (der er -2 GMT), internet-tid (decimaltid målt i '.beats'), new earth time (der måles i 360 grader)), men hvor vi også som i andre non-places bliver konfronteret med:

”The space of non-place creates neither singular identity nor relations; only solitude, and similitude. There is no room there for history unless it has been transformed into an element of spectacle, usually in allusive texts. What reigns there is actuality, the urgency of the present moment. Since non-places are there to be passed through, they are measured in units of time ... as if space has been trapped by time, as if there is no history ...”

Marc Augé (1995) "non-places" (s. 103-104)

Og dybest set har jeg jo nu argumenteret mig frem til, at tid og rum faktisk har forandret sig. At den tid, vi lever i, eksisterer i en anden tid og et andet rum, end den verden vi kender fra historien. At cyberspace med blandt andet weblogs er med til at forandre ikke bare følelsen og tankerne omkring tid og rum, men rent faktisk virker forandrende for tid og rum, idet cyberspace har sin egen geografi, sin egen tid og ikke mindst opbygger nye narrative landskaber, hvor subjektet blandt andet kommer til at fungere som objekt – og således kan ses udefra – også af sig selv – uden for tid, sted og rum – og det samme gælder de øvrige non-places.

Nogle af de efterfølgende essays kommer til at omhandle emner som identitet og selvrepræsentation i foto- og weblogs; cyberspace og den nye verdensøkonomiske orden med digitale 'sweatshops' og virtuelt fremmedgjorte arbejdere; og den hyperreale kunst repræsenteret blandt andet ved Kluges portræt af dronningen – set i forhold til den hyperreale virkelighed vi (måske) lever i - altså en kopi af kopien, hvor originalen er væk.